

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Visszhang

a társulat legutóbbi közgyűlését megnyitó alelnöki beszédre.

Az erd. rom. kath. irodalmi társulat VII-ik közgyűlésében alelnök ur őszinte nyilatkozata a társulat jelen állásának szomorú képét tárta föl. Szabadjon az igen tisztelt alelnök uréhoz hasonló meleg érzés, az ügy iránti érdeklődés és őszinteségnek a tárgyhoz szólani, illetőleg egy pár szerény indítványt tennie.

A „Közművelődés“ lévén az irodalmi társulat organuma, működését egyelőre csakis e közlöny által érvényesítheti. A társulat életrealósága vagy elhetetlenségének jelenleg e lapon kell visszatükröződnie s így a társulat főteendőjét — legalább indirecte — ezen lap kiállítása kell hogy képezze. Azonban a Közművelődésnek a más társulati közlönyöktől egészen elütő helyzete van saját publicumával szemben. A társulati tagok megkívánják, hogy e lap ne csak a munkatársaknak, ad libitum választott értekezéseit, esetleg szárnypróbálgatásait hozza, hanem a hetilapok szokásos kellékeivel bírjon. Nekik a száraz elméleti fejtegetések és sűrűn érkező vidéki kicsinyeskedések helyett politikai reflexiók, társadalmi kérdések megvitatása, közérdekű practikus dolgok ismeretése kell. És miért idegenítenők el ezeket az egyszerű ignorálással, a helyetti, hogy kívánságukhoz alkalmazkodva izlésüket az egyház nemes szelleme szerint művelnök.

De, ha így, akkor hol marad tér a 96 munkatárs munkálatainak, esetleg azok bírálatainak és a társulati jelentéseknek közlésére? Pedig emerre az irod. társulat szabályai szerint a lap első sorban hivatott; amazt pedig megkívánják egyházmegyei érdekeink, mert úgy a munkatársak, mint a pártoló és előfizetőtagok a lapot nem úgy tekintik, mint csupán egy önművelő társulat kiadványát, hanem mint az Erdély-egyházmegye közlönyét; ez irányban rendezte be idáig maga a szerkesztőség is a lapot. E kétszeres kívánalomnak egy hetilap szűk keretében csak úgy lehet megfelelni, ha a szerkesztőségnek a lap

berendezésében nyilvánuló tapintatához a munkatársaknak célirányos működése is járul.

A szerkesztőséget kivéve, társulatunknak alig egy-két munkatársa dolgozik, s habár elég széles mezőt nyitott a társulat munkálkodó tagjai működési teréről, a beérkezett csekély számú mű alig egy-két szakot ölel fel. Csoda-e aztán, ha a tagok a társulat közlönyéhez kötött igényeiket csak szerényen látják kielégítve? — A szerkesztőségnek másnemű elfoglaltsága mellett, már a közlöny mechanikai előállítása is elég teendőt ad a recriminációk célpontjául kitett nobile officiumból. Hogy 96 munkatárs helyett dolgozzék: ez elég áldozatnak. De nem áldozatbárány, hogy 96 (ugynevezett műkedvelőtag) hanyagságának bűnét magára vállalja. Kinek igényeit nem elégítik ki a közlemények, ám tessék jobbakat írni, szívesen tér nyitattik a lapban.

„Hogy — az alelnök ur szavaival élve — a sivár, természetlen pusztaságból, melyből a nagymérvű közönyösség, eléggé meg nem róható apathicus részvétlenség, mindent kicsinylő nyegle fenhéjázás és a tétlenség puha párnái között heverni szerető semmittevési vágy Samumja az életnek legkisebb csiráját is kiöléssel fenyegeti“ valahára kívánszorogjunk, szabadjon a társulatunk életéről bizonyosságot tenni hivatott közlönyünk némi élénkítésére a t. szerkesztőség és működőtagok figyelmébe ajánlani a következő szerény indítványt:

1. tekintve, hogy a társadalmi kérdések fejtegetése és egyházmegyei érdekeink hangsúlyozása legtöbb esetben nem nélkülözhetik a politikai vonatkozású czikkeket, melyeken olvasóközönségünk is kiváló előszererettel csüng; de másrésről, hogy a szerkesztőség se legyen feszélyezve, miszerint a szabadszó kimondásáért beperelhetik: a lap számára cautio letételéről kell gondoskodni.*)

2) Idáig theologiai, böleseleti értekezések s szépirodalmi dolgozatok adattak tulsúlyban; a működő tagok

*) E tekintetben a szerkesztőség részéről a kellő lépések már régebb megtételek és a legilletékesebb helyről e tekintetben kedvező ígérettel meg is lettünk nyugtatva. Szerk.

nak azon helyzetbe kellene hozni a szerkesztőséget, hogy az elméletiek mellé arányosan társadalmi — s a közéletet és didacticát érdeklő cikkeket is sorozhasson, térnyitván egyuttal a keresztény polemianak is, melyre a modern lapirodalommal szemben égető szükségünk van.

3) A hosszabb beszédek és értekezések egy helylap képét monotonná teszik, s a hétről-hétre való meg-szaggatások némelykor bosszantók, máskor értelemzavarók, s ezért mellőzendők lennének. A munkatársak által beküldött hosszabb dolgozatokból csak részletek vagy kivonatok közlendők.

4) A vidéki tudósítások idáig nagyon hiányos képet nyitottak egyházmegyei állapotunkról. Minden nevezetesebb vidéki központban (p. o. hol gymnasiumaink vannak) bizassék meg névszerint egy munkatárs, hogy a nevezetesebb mozzanatokról értesitse a szerkesztőséget. Vidéki levelezőink pedig szünjenek meg a kicsinyes dolgok fölött tömjénfüstöt eregetve a stilisztikai dagályokban egymást tullicizálva (melyekből jaj a szerkesztőségnek, ha egy jóta elvész) hasábotak lefoglalni a lapból; különben hol találunk tért a valódi érdem méltatására?

5) Vajha a „Közművelődés” szerkesztőségét az illetékes közegek azon helyzetbe juttatnák, hogy a személyzeti változásokat e közlöny által tudnók meg elsőkézből. Katholikus néptanítóink állomás változtatása, esetleg halálkozásánál közlése által lapunk olvasói legnagyobb részének szintén jó szolgálatot tennék.

6) Minden év végén közlendő azoknak névsora, kik akár fizetés, akár a dolgozattal hátrálékban vannak.

7) Ha a társulat valamely tagjától egy közlemény jelent meg a „Közművelődés”-ben, ez számítassék be neki ugyanazon évbe a köteles dolgozat helyett.

Abban mindnyájan egyetértünk, hogy irod. társulatunk ügye az eddigi stagnáló állapotban nem maradhat s midőn jobb sorsra érdemes ügyünk érdekében az ügy természetéből merített és elősorolt pontokat bátor vagyok a t. szerkesztőség és társulati működő tagok figyelmébe ajánlani, meg vagyok győződve, hogy ha a társulat minden tagja kötelességét teljesíti, a „szébb jövő”, melyet az áldozatokra kész főpásztor jós lelke előre lát, irodalmi társulatunkra hamar be fog köszönteni.**)

Perikles.

— Folytatás. —

III.

Pericles — mind atyai mind anyai részről igen előkelő, nagy tekintélyű családból származott.

Atya Xanthippus volt, ki Mycalenál a király vezéreit legyőzte; anyja pedig Agariste, Clisthenes unokája, aki Pisistratus fiait kiűzte, a tyrannismust megbuktatta s az atheneieknek törvényt s oly alkotmányt adott, mely a pártok ellentétét kiegyenlítve, helyreállította az egyetértést és jólétet.

Igy beszéli ezt el Herodot VI. 125, — VIII. 131 és Plutarch Pericl. élet. III. c.

Periclesnek — az Alcmaeonidák házából származván, kik a pylusi királyoknak, Nelusnak és Nestornak

** A szerkesztőség, illetve a társulati elnökség, miként eddig, úgy ezután is minden lehető meg fog tenni a közös szent ügy és nemes feladat minél sikeresebb realizálásának érdekében, csak hogy az erdélyi katolikus egyházi ügy, mint világi intelligencia részéről több anyagi és szellemi pártfogásban részesüljön, mint fájdalom! eddig. Szerk.

voltak utódai, s kik gazdaságuk és az alkotmány harcokban való dicső részvételek által kitüntették magukat, — már születésénél fogva a legnagyobb örökség jutott osztályrészül; egy győzelemmel koronázott, szellemi élettől forrongó, jövőjében bizó szülőváros, s oly szülői ház, mely az uralkodást megszokta, és mely története és összeköttetései által alkalmas volt arra, hogy az ifjuban magasztos gondolatokat ébreszsen, és arra szoktassa, hogy szülővárosának jövőjét szem előtt tartsa.

Előkelő családból származva s gyönyörű természettel, ritka genialis észtehetséggel és ékesszólással bírva, mint korának s az embereknek mély ismerője, mindazon tulajdonokkal meg volt áldva, melyek az embert nagy államférfiúvá képezik. S hogy Pericles a szó valódi értelmében államférfiú, diplomata volt, bizonyítja Socrates is, ki: Mi az államférfiú? kérdésre így felel: Az államférfiú olyan mint Pericles.

Nagy hatással voltak reá korának fő motívumai. Mint ifju átélte Athen égését, a barbarok vereségét, — melynek csak a jövő iránt való szép reményekkel hatottak fogékony lelkére.

A művészet, tudomány és mindaz iránt, a mi szép jó és nemes nagy vonalommal viseltetett, s fáradhatatlan ösztöne a műveltségre kortársai előtt nagyon kitüntette őt. Természeténél fogva birt oly akaratereővel, mely Themistokleshez hasonlítja őt, s mely a haza iránt való páratlan s forró szeretettel van egybekapcsolva. Sohasem érte be a szokásossal, mindent újítani igyekezett.

Pericles csak akkor kezdett tanulmányaihoz látni, midőn mások bevégezték. A művészek és a tudományok iránti lelkesültséget mutatja az, hogy nagy szorgalommal látogatta kora legjelesebb tudósainak és művészeinek termeit. Így a zenével Pythoelidesnél, majd Damonnál foglalkozott,¹⁾ és ha nem is képezte ki magát ebben teljesen — kétségen kívül hatással volt szépérzéke kifejtésére; különösen ez utóbbi őt nemcsak zenére, hanem azerköles és államtudományra, az emberek jellemére és velök való bánásmódra oktatta.²⁾ Nem hiába. Mert már ezen diplomatikai gyakorlatok alkalmával is kitünő jelelt adá éles fölfogásának, behatóan ítélő, buvárkodó észtehetségének.

Buzgón kereste a legnevezetesebb bölcsészek társaságát, így eleai Zenonak s később Anaxagorasnak legszorgalmasabb hallgatója volt. Cic. Orat. III. 34 — — at hunc non clamator aliquis ad clepsydrum latrare docuerat sed, ut accepimus, Clazomenius ille Anaxagoras, vir summus in maximarum rerum scientia, — — és Brut. XI: Pericles Xantippi filius primus adhibuit doctrinam: quae quamquam tum nulla erat dicendi, tamen ab Anaxagora physico eruditus, exercitationem mentis a reconditis abstrusisque rebus ad causas forenses popularesque facile traduxerat — — és Plut. Pericl. IV. 6.

De a vívőhelyeken is éppen úgy lévén gyakorolva, mint a Muzsák művészetében, oly gazdag és egyöntetű kiképzést nyert, a milyent már akkor máshol nem lehetett megszerezni, mint csakis Athenben.

Tanulmányaiiban mindig az államot tartotta szem előtt, és nyílvános működésében azon ellentétek kiegyenlítését kereste, melynek tudatára jutott. Komoly tekintete mély gondolatokkal foglalkozónak tüntette föl őt, arckí-

1. Plato Alcib. I. p. 118 — Plut. Pericl. IV. c.

2. Plato Protag. p. 316.

fejezése tiszteletet keltett maga iránt. Ez a nemes, mértékletes magaviselet korántsem volt valami külső elsajátított módosság, hanem nagylelkének hű kifejezése. Mésliék például, hogy egyszer egy neveletlen ember folyton szemrehányásokkal illette. O egész napon át a nyilvános téren szóltanul túrte és végezte dolgait. Estve nyugodtan haza indul, de az ember folyvást követi és szüntelen szidalmazza. Csakajtaja küszöbén állott meg Pericles, szolgálját hívá, és mert ezalatt mély éj borult a városra, azt a parancsot adta, hogy fáklyát hozzon s ennek világánál kísérelje haza az embert.³⁾

Íkabszélési és érvei, melyeket hatalmas szónoki beszédeiben felhozott, egyszerűek, de mely s alapos igazságokat tartalmazók. Így, midőn egy alkalommal napfogyatkozás levén, a hajón levők mind megijedtek, oda megy Pericles a hajó kormányosához s szeme elé tartva köpenyét azt kerdi, hogy miért ijed meg, ha egy távolabbi s nagyobb tárgy rejti el tőle a napvilágot.

Ritka esztechettséggel és ékesszólással bírva, eloquentiaja a bölcseszeti kiképzés gyümölcse volt, a mint azt Plato is elősmerte.

Nyilvános föltépésére kiváló gondot fordítván, Suidas szerint *περιστὸς ἡρακλειῶν λόγῳ εἶπε ἐν τῷ ἐκαστηρίῳ τῶν πρὸ αὐτοῦ σφαιζα νότον* — első volt, ki beszédeit kiálgozta, s leírta, gyakran ismételve magának :

„Emtekezzél meg róla, hogy szabad emberek, görögök, atheneiek előtt fogsz szólni,“ s kérte az isteneket, ne engednek, hogy ajkairól valamely kellemetlen szó érintse polgártársainak kényes füleit.

Az ő szavai — így szól kortársa Aristophanes — egész Görögországot megrázkódtató menydörgések és viülámok voltak, Cic. de orat. l. II. : Aristophanes poeta eum (Periclem) iulgurare, tonare et permiscere Graeciam dixit, — Cic. Brut. VII. 9. — XI. 15. — ut enim nominis decus, ingenium, sic ingenii ipsius lumen est eloquentia, qua virum excellentem praetare tum illi nomines florem populi esse dixerunt: suadaeque medulla. *περιος* quam graeci vocant, cuius effector est orator, hanc suadam appellavit Ennius; a rabszélés istenasszonya honoit *αἰαῖν* — Plato Pnaedr. p. 209 — Plut. Peric. VIII. Kortársai bámulatos ékesszólása miatt *ὁ ὀλοπῆτος* melléknévvél tisztelték meg.)

Az ekesen szólással oly dialectikát egyesített, hogy az agg Thucydides maga is azt mondá Archidamos, lacedaemoniai királynak: „Ha birkozásban el is ejtem, ő tagadna, amiana, hogy nem bukott el, es a győztes bizvast ő marad, mert meg akik láttak is, elhiszik szavának.“

Pericles fényes, dicső életének volt egy árnyék oldala, és ez Aspasiaval kötött viszonya, de mely viszonyt az állam érdekeire nézve csak előnyösnek lehet mondani. Aspasia értelmessége es főleg az országos ügyekben való ritka jártassága, ügyessége es okossága aita nyere meg Pericles leiket, ha ugyanaz a hajlandóság vagy gyöngédebb érzelme Pericles részéről Aspasia iránt nem volt mégis inkább a szív ügye !

— Folyt köv.

A bibliai „Kúsföld.“

Markovitch Jakab erzsébetvárosi főc. peres-gymn. igazgatótól. *)

A paradicsom négy folyója, u. m. *Tigris, Eufrates* a rohamos *Phison-Phasis*, az aranydus *Colchis* közelében ; *Gihon*, mai néven a *Kur* vizével egyesülő Arász, Armeniában ered s a két első saját eredeti néven ma is ugyanott feltalálható. Phison alatt némelyek *Csorok* folyót, valamint *Gihon* alatt *Oxust* értik. — Azonban nem szükség Gihonnak forrását több száz mértföldnyi távolságra a *Parapamtsus* hegyaljában keresni; minthogy Arasz a régi es újabb földírők tanutétele szerint ugyanazon hegy-ségből fakad, melyből *Tigris, Eufrat* es *Phison*.

Aki érvek nélkül állit, mitsem állit. Hogy eziránti kételyek szétoszoljanak, megjegyezzük, hogy a Gehonról mondja a szt. könyv: „ez az mely megkerüli szerencsényországnak (Aethiopianak) egész földét,“ a héber szöveg szerint Kúsföldét¹⁾. Kúsföld némelyek szerint valamely bizonytalan déli tartomány, mások szerint Scythia.

Az ő világnak több népe es tartománya jelöltetik *Kus* es *Aethiopia* névvel, mely nem csupán Afrika, hanem Azsia minden fekete lakói, nevezetesen a hindukat magában foglalta. Későbbi görög írók is még mindig a *Ciphenek* vagy *Aethiopok* közös nevezetével illetik a *perzsákat, bactriaikat, es hindukat.* ²⁾ Kúskok földjének nevezetett a terület, mely a Kaspi tengertől Indiáig terjed, továbbá Arabiának Verestengerparti melléke, Perzsiának *Susiana* vagy *Elám* tartománya; továbbá „belső *Aethiopia* földje,“ *Apsar, Hissus* es *Phasis* torkolatánál *Colchisban*.

Choreneinek meglepő utasításokat tartalmazó, földrajzi műve nem tartozik a felületesség ama termékeihez, melyek a feledékenységnek szánt történeti romok közé félretétehetnének. Ennek fonalán vezetettve a tágabb értelemben vett *Aethiopiát*, vagyis a teremtés könyvében kijelölt *Kúsföldet Armeniában* kell keresni, ez pedig nem más mint *Arzách* mai néven „*Susi*“ tartománynak *Kúsdí* nevű vidéke *Arasz* vizénél, mely Kúsdí név Saint Martin szerint is a Kússal egy jelentményű.

Gehont tehát, — mely megkerüli a Kúsföldet — Araszban lehet föltalálni, melyet egészen a jelzett uton járó *Roland* es *Calmet* a paradicsomi *Gehonnal* azonosítanak³⁾.

Az europai írók a *Kús* szót, a hol az csak előfordult *aethiopia* fordították, mely körülmény sok kiegyenlíthetlenné látszó zavarnak s kételyeknek lön forrása; ellenkező felfogással találkozunk a keletiek részéről, kik azalatt nem mindenkor afrikai szerencsényországnak atól eredet es nemzetiségre merőben különböző kelet ázsiai népet értettek. — Armenia évkönyveiben előforduló ősnépek nevei között nagyfontosságu a *Kús, chusecus, chu-*

*) „Örményország történelme“ nagyobb mére nyomán, mely műből egyes részletek a „Pesti Napló“ 1883. évi 211, 216, 220, es 221, számaiban jelentek meg.

1) Genes. 2. r. 13. v.

2) Cantu C. IV. k., 34 lap. Strabó I.

3) Geogr. Mosis Choreneensis 75. sz. Alisanian Armenia helyrajza 15. es 24. l. Indsidian, Ó-Armenia 305—306. lap. Az újabbak közül Lukács Kristóf, ki ezt az adatok új oldalról való megvilágosításával es széles ismeretkörrel fejtegeti.

3) Plut. Pericel. II.

4) Quint. III. 1, 12—XII, 2: 22 — Cic. de Orat. I. 50.—III. 34.

sán, chusita nevezet, melylyel annak föld- és történetírói úgy az összes magyar faj és egyes törzseinek, mint egy test szétszórt tagjainak jelölésére élnek. — Ebből már a magyar népfaj őszületének képe kezd mintegy ködfátyolból kibontakozni. E fontos új titoknak az eredeti örmény történelmi lapok nyomdokain tisztába hozatalán és számlainak megoldásán fáradozó kútfők kalauzolásá mellett a nagyszámú különböző néku és nemzetiségű scytha népek közül azon lombos ágát fedezzük fel, melynek leple alatt hajdan a magyarok rejtettek. Az örmények, chinaiak és perzsákról kús, chus, uz, az arabokról Ghuz, oghouz néven jelölt Hunmagyarok, t. i. nem mások, mint a görög és rómaiakról Sacae, Dahae, Massagetae néven nevezett scythák, amint ezt számos örmény és görög forrásban előforduló s a benső ázsiai magyar népeket tárgyazó történeti adatoknak párhuzamba állítása mutatja. E nevezetes földérimény megpendítésével nem akarunk e tárgyon átnyargalni; mert az Armeniának a multból birt drágá- emlékeivel elválaszthatlanul összefügg s azért annak bevitattott homálytalansága e mű folyamában lépten nyomon szőnyegre jövend, világos jeléül annak, hogy midőn azt előre aláírjuk, nem indulunk alaptalan regék után; mert a záróvben réstörő szerzőink a kús szónak valódi érvényét legkielégítőbben visszaadva, a tudományunk nagy szolgálatot nyújtottak, a magyar hajdanra nézve hézagot alkotó egész századokat töltötték ki és a történelemben új lapokat írván ritka sikerülten kapcsolatok szereztek az elválasztó ut áthidalására.

Zármájr Assyr uralom alatt álló örmény helytartó, ki Teutam assyr király megbízása folytán, mint Priamus szövetségese a tróiai háboruban részt vesz, assyr és aethiop segítségseréggel harczol.

Itt önkénytelenül azon kérdés merül fel: ezen aethiopok honnan kerültek Zármájrnak zászlója alá? Talán régi mondák alapján beszéljék ezt történelmünk? Fontos vizsgálni való tárgy, melyet mesterséges hallgatással elfojtani nem lehet, nem árt tehát erről egy pár szót tenni. Keressük föl Armeniának felföldén Arasz és Kúr folyam közt s délkeletről Arczachchal érintkező Udi (otem) tartományát, melyet Felső-Mediának Atropatene tartományától Arasz folyó választ el. Kús (aethiop) vagyis Chamnak a fia volt ősz atya e terület lakóinak, kik a honi írók által „sziev-szievortik“ fekete fiaknak nevezetnek. E nevezetek csupán szoros értelmezvényei lévén a Kús szónak, annyira nem vonatkoznak a kezdetben mondott tájakon mint eredeti szülőföldjükön lakó kús-hun-magyar scytha faju népek arczszínének jellemzésére, hogy ámbár ezeknek kivándorlása vagy kénytelen-kelletlen eltávó- zása után a helyökbé lépett örményfaju népségek letele- pedése által más viszonyok állottak be: a kus-aethiop név nyoma még sem tűnt el innen az események folya- mába, hanem ezentul is ugyanazon név ezen új lakókra ruháztatott. — Ennek megfejtését könnyíti az is, ha hoz- záadjuk: hogy az új lakók sok tekintetben hasonlítottak az előbbiekhöz, a mennyiben ezek között is szabad volt minden, mit kényök óhajtott s magokat megszorítások alá vetni nem akarván, csak a hatalmas erőszak mun- kálkodását folytatva a társadalmi rendezettséget lehetet- lenítő izgalmas eseményeket idéztek elő. Ezzel a dolog nyitjára jutottunk, miért maradt fenn továbbra is amaz

elnevezés előbbi minőségében. Tehát a fönnebbi kérdés által előtolt nehézség utunkat épen nem zárja el s az Aethiopok vagy is kúskok valóban Zármájrnak kormány- zása keretébe tartoznak.

Ezen tételhez, ugyszintén hogy a kús és hun egy jelentésű: minden emléket és hagyományt felkutató, a látszatos ellenmondásokkal szándékosan felkereső jeles régészek saját nevéket fűzték és annak tüzetes tárgyalására vállalkoztak; miért is nem szükséges, hogy annak kifejtésére hajoknál fogva hurczoljunk elő adatokat. ¹⁾ Hogy ne maradjunk felette hosszasan e tárgynál: még csak azt hozzuk fel, hogy Udi tartományban oly nagy tömegben gyurodnak a hún emlékek egymásra, miszerint inkább nehézséget szűlnék: vajjon melyeket választjuk ki azok- ból. Itt vagyon Sák-Scytha-Hunokról nevezett Sacassene; örm. Sákásen vagyis a Sákok földé, kik hajdan Aramae- usoknak nevezettek, mi armeniai eredetet jelez; mint- hogy Armenia hajdan a keletiektől Armeniának nevezte- tett. E kerület volt a mindig utkészen levő Sákok nyugat-ázsiai lakhelyök központja, örökös tábora, honnan minden ut nyitva volt, hogy rabló kalandjaik csapásait a szomszéd Cappadocia és Pontussal éreztessék; Udiban van az Abárok földé, ugyszintén Hunor városa: Huno- rághierd; ennek és Sacassene közelében esett Madzsár völgy és város, mindannyi fölelevenítői a nagyszámú scytha népek közül itt lakott hun népfaj őskori emlékének.

T Á R C Z A.

Fülemüle. . . .

*Fülemüle dali a bokor
Lombjain,
Elmerengék kedves dala
Hangjam;
Oljan búsan zengedez a
Kús madár,
Szívét mintha daemon-kuzek
Nyilazná!*

*Fülemüle kedves dalnok
Mond csak azt:
A mi kedves szívcsékédben
Bűt fakaszt?
Mi az, a mi bussá teszi
Hangodat,
Szép dalodnak oly fájdalmas
Hangot ad?
Tán neked is volt reményed
S ékeszett?!*

*Halálodnak előjelt
Érezed!*

¹⁾ Choronei, Indelsidián, Ó-Armenia 335—340 l. Eliseus vallási há- boru. Lukfcsi, Magyarok őselei 13, lap. Leont. Alisanean N. Armenia helyrajza 85

Nem felelsz . . . csak egyre zongea
Bús dalod. . . .
Oh! tán elmúlt boldogságod
Siratod?

* * *

Fájdalmában leereszti
Kis fejét,
S még búsabban zengi gyászos
Énekét.
Jó társáért, hü párjáért
Szomorú,
Veszte miatt dülja keblét
Rég a bú.

Énekelj csak kedves dalnok
Még tovább!
Énekedben zengd el szívem
Bánatát;
Nekem is volt mint neked egy
Hü párom;
En is, mint te halálát rég
Fájlalom . . . .

Ha énekelsz könnyebb lesz a
Fájdalom, —
Édesebb a kín, ha véled
Oszthatom;
Bús daloddal egybe forrnak
Érzetim,
Keservekre megerednek
Könyveim.

Énekelj csak! s jér a kedves
Sírhoz el,
Hol nyugszik az értem égett
Hő kebel. . . .
Jér zokogjuk el dalunk a
Sír felett;
Hisz ő engem oly melegen
Szereltt.

Ha elzengtük a fájdalmat
S keserveit,
Leküzdöm én ezt a kínos
Életet. . . .
Szenvedés volt az egész és
Fájdalom;
Oh! a sír lesz csak, hol békén
Nyughatom. . . .

Jöjj tehát sír! nyujts enyhet bús
Szívemnek;
Hisz e földön nyugalmat ő
Nem lelhet.

Jöjj s úgy áldott üdvöt hozó
Éjszaka!
Vidd a békén türtöt biztos
Részpartra! . .

Jöjj! . . de még se. . . több szenvedést
Istenem!
Nyujtsd még élttem, mert nyugtom én
Fellelem;
Nincsen annál vigasztalóbb
Gondolat
Hogy az ember érted türtve
Áldozat! . . .

N. p.

Kisebb közlemények.

XXXVII. választmányi gyűlés, mely tartatott 1884. július 15-én. Jelen voltak Veszely K. elnök, Dr. Tódor J. alelnök, Ávéd J., Straubert Ö., Szabó L., Tamási Á. választmányi tagok, Dr. Cserni B. ellenőr, Pál I. titkár.

1. A választmány a közgyűlés jegyzőkönyvének 3. pontja alatt foglalt utasításhoz képest, hozzá fogott a módózat megállapításához, a mely szerint aztán az alelnöki megnyitó a lapban is közöltetnék. — A választmány hosszabb tanácskozás után határozatul kimondta, hogy mivel az elnöki beszédért egészben és részben a gyűlést megnyitó alelnök a felelős, a ki magára is veszi a felelőséget, — az ugy közöltetik, a mint felolvastatott.

2. A közgyűlés jegyzőkönyvének 15. pontja alatt foglalt utasításhoz képest a választmány a választás eredményét átvizsgálva a külső választmány kivételével mindent rendben talált; a külső választmányba beválasztott nem tagokkal szemben azt határozta, hogy miután reménye van az illető tagokat a társulat számára megnverhetni, felkéri őket annak kebelébe beiratkozni, és az őket előlege-sen ért megtiszteltetést elfogadni és megtartani.

— Mivel a közgyűlés jegyzőkönyvének 18. pontja alatt a titkár utasittatik a jelen választmány által kihirdetett választmányi tagok névsora elé jegyezni a tiszteletbeli tagok, nevezetesen a t. elnök és választmányi tagok neveit, hogy a tagok újból együtt láthassák, hogy kik tisztelettel kitüntetett tagjai a társulatnak: ezen pont alatt az említett utasításnak megfelelő, a kívánt névsor így egészül ki:

Tiszteletbeli elnök: Biró Béla kanonok-referens.

Tiszteletbeli választmányi tagok: Dr. Farkas Lajos egyetemi tanár. Br. Apor Károly kir. táblai elnök. Tor-ma Károly m. tud. akadémiai tag. Dr. Meyer Károly ügyvéd. Lovag Lonkai Antal lapszerkesztő. Br. Jósika Kál-mán lapszerkesztő. Ugron Lázár nagybirtokos. Dr. Ot-robán Nándor dandár orvos. Gál János kuriai bíró. Potsa József háromszékmegyei főispán. Dr. Török Albert ud-varhelv megyei alispán.

Belső választmányi rendes tagok: Nagy Imre kano-nok. Gidófalvy Gergely püsp. titkár. Tamási Aron, Dr. Szuchy Béla. Straubert Ödön. Ávéd Jákó. Kőnczey Sán-dor. Szabó István.

Pótlagok: Takó János, Dr. Mohay Sándor ügyvéd, Barabás Gergely.

Külválasztmányi tagok: Bálint Károly, Dr. Éltes Károly, Jung-Cseke Lajos, Bálint László, Buzás Mihály, Imecs F. Jakó, Konez István, Möller Ede, Gergely Ignác, Roszkozni Elek, György István, Ninger Ignác, Ferenczy Károly, Csizsér János, Földes József, Gidófalvy Géza, Dr. Szamosy János, Dorgó Albert, Id. Péterfy József, Kovács Ferencz, László Polykarp, Fülel Lajos, Pál Gyula, Kovács Gyárfás.

Pótlagok: Dr. Salzbauer János, Horváth Károly, Bíró Sándor, Spaller József.

3. Alelnök Dr. Tódor jelenti, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvének 8. pontja alatt foglalt utasítás szerint a kiküldött 5 tagú bizottság Nagy Imre kanonok ur vezetésével mellett megtette tiszteletét a végleg visszalépett elnök urnál, mely alkalomból ő Nga a társulatnak 50 frtot o. é. kegyeskedett adományozni. — A választmány örömmel vette tudomásul a jelentést, s a nagylelkű adományért köszönetet szavaz.

4. Alelnök Dr. Tódor a közgyűlés után némely tagok részéről oly nyilatkozatok által veli magát találva, hogy azok után jelen fontos állásait a társulatban nem tarthatja meg, azokról lemond és kéri a választmányt intézkedni. — A választmány hosszas bonyolódás között ki mondja, hogy ily fontos ügyben közgyűlés nélkül nem intézkedik, a lemondást el nem fogadhatja, kéri annak visszavonását és tisztségeinek a jövő közgyűlésig való megtartását.

5. A nagyon előre haladott idő után jegyzőkönyv hitelesítésre Szabó L, Tamási A, és Straubert O. tagtársak küldetvén ki, a gyűlés szétoszlott.

K. m. f.

Pál I. titkár

— **Vidéki levél.** Sz.-Udvarhelytől 1884. Júl. 22.

„Dii, quibus imperium est animarum,

..... sit mihi fas audita loqui!”

Verg. Aen. L. VI. v. 265.

Főtisztelendő szerkesztő ur! Habár, — bizonyos körülmények miatt, — el is késtem tudósítással; tartok a régi közmondással: „Et voluisse sat est.”

Sz.-Udvarhely város rom. kath. egyházközsége folyó hó 6-án megható ünnepélynek volt színhelye. Ugyanis e napon iktattatott be Ftdő Jung-Cseke Lajos főesperes és plebános, kit püspök ur ő Excellentiája és az erd. rom. kath. Status Igazgató-tanács bölcsesége a székely anyaváros e nevezetes posztójára kijelölt, s ki a kanonai törvények értelmében sponsaliát kötött jegyesséval a városi rom. kath. egyházhözséggel, melyet most már törvényesen bírtokol.

A püspöki hivataltól nyert investitura utasítása szerint félkerte az ünnepély vezetőjéül Nsgos és ftdő Kovács Ferencz apát-esperes-plebános urat, ki szokott szíveskedésénél fogva a meghívásnak eleget teendő, a héjasfalvi vonalon e hó 5-én városunkba meg is érkezett.

Másnap taraczkok durrogása között, a helybeli klérus és districtuális papság nagyobb részével megjelentünk Isten házában, a szabályszerűleg előírt ünnepélyt végrehajtandó.

Beiktatandó esperes-plebános nagyszámu segédletével, — Apát ő nsga infulával és pedummal, — megje-

lennvén az Ur oltára előtt, bemutatta a szeplőtlen áldozatot egészen az evangelium befejeztéig. — Ekkor nevezett Apát ur fölment a szószékre, melyről nagyszámu intelligens publikum és minden rangu és rendű híveknek átláthatlan sokasága előtt magyarázta meg az ünnepély jelentőségét; örömmét fejezvéni ki a felett, hogy mostani megjelenésével ifjúkori emlékei hő vágyának is, — itt újból megjelenni, — eleget tehetett. — Innen áttérve az egyedül üdvözítő rom. kath. egyházra, — ismert ékes-szolása és képességénél fogva, — elragadólag hirdette ő nsga, miszerint minden r.k. büszke lehet egyházára; azon egyházra melyet Krisztus Sz. Péter apostolra, — mint sziklára, — épített, s melyet annyi századon keresztül a vértanuk ezrei és számtalan csodák szentesítettek. — E hatásos beszéd végeztével, felolvastatván a kinevezési okmány, a szokásos eskü formák elmondása után, a templom kulcsa, az evang. könyv és a rituale átadottak a most már beiktatottul kijelentett plebánosnak, ki fölmentvén a szószékre, a napi evang. fölolvastása után most először nyilván szólott híveikhez. Beszéde elején fölemlítve e város kebelében levő rom. kath. főgymnasiumi 3 évi működését, valamint nagynevű elődjait, u. m. a Törökököt, Zsomborít és Csathót, áttért beszédje tulajdonképi tárgyára, t. i. „Mivel tartozik a plebános híveinek, és mivel tartoznak a hívek plebánosuknak.” Az igazság és higgadt megfontolásnak ezen nem cikornyás, nem sallangos, hanem meggyőződés és lélekig ható szép és mindenkit lebilincselő beszédje után a félbeszakított sz. áldozat folytatattván; az ünnepély szokásos módon, — véget ért.

Ünnepély végeztével Apát ő nsga a ker. papság nevében saját uri lakában üdvözölve a már beiktatott plebánost, ennek szép és megható köszönete után a világi értelmiség és előkelő polgárság járult gratulálni, melynek végeztével, intelligens emberek és megyei „totum fac“-ok ajkáról hallottam, miszerint az egész ünnepély által anynyira megvoltak hatva, hogy ha választani kellene a vallás felekezetek között, csak is a „rom. kath. vallást választanák.”

O Nsga néhány uri családnál szokott előékenységenél fogva látogatást téve; összegyűltünk a helybeli főesp. és plebános által ez alkalomból, — tér szűke miatt, — a seminarium muzeumába 91 személyre rendezett bankettre, hol az anyagi mellett a szellemi tápszer se hiányzott. Itt láttuk a papságon kívül, a megyei és kir. hivatalok képviselőit, a katonaságot, az iskolák igazgatóit, — kivéve a reált, mely nem jelent meg, — a felekezetek papjait, a város előkelőit és intelligens polgárait.

Esperes-plebános XIII. Leo ő pápa Szentségét és Püspök ur ő Excellentiáját felköszöntvén, majd a felséges uralkodó családra emelte poharát. Apát ur ő nsgáról is megemlékezvén, ő nsga felköszöntője után megindult a toasztok nagy és változatos száma, melyet referálni nem tartozik feladatunk körébe, csak annyit jegyezvén meg, hogy e felköszöntők elmondásával az ebéd d. u. 5 órakor ért véget.

Folyó hó 7-én azaz másnap ő Nsga tisztelői a Koronai-féle nyári kertben, az Apát ur tiszteletére 31 terítékű bankettet rendeztek mely társas ebéd alkalmával, mind ő nsga, mind pedig a résztvevők szellemi szípor-káit, röppentyűt hallgatni, élvezetes és kellemes időtöltés vala. — 8-án Apát ur ő nsga eltávoztván körünkéből, el-

kisértük a Szejke fürdőig, hol szívélyes Isten hozzátod mondva elváltunk, feléje hangoztatva Vergiliussal:

I decus, i, nostrum: commodisque utere fatis.
VI. l. v. 545.

A beiktatott esperes-plebánosnak pedig, — Istentől erőt és áldást kívánva, — emlékezetébe idézzük Horatius mondását:

„Vivet extento Proculcius aevo
Notus in fratres animi paterni
Illum aget penna metuente solvi
Fama superstes.“
II. l. ode II. v. 5—8.

Kórody Endre.

— **Vidéki levél.** Kolozsvár 1884. jul. 21. Főtisztelendő szerkesztő ur! Kegyeskedjék becses lapjában a pár sornak helyt engedni, mindazok szerény kérésére, kik a pár sor tárgyában egy kedves emléket őriznek keblökben, u. i. Julius hó 20-án Kolozsvárt primitiá volt. Tisztelendő Tóth István új felszentelt áldozár mutatta be a Mindenhatónak első zsenge sz. áldozatát Kolozsvárnak sz. Péter-Pálról nevezett egyik külvárosi kis templomában. Az Ur új papja, ki több éven át lakott e kedves templomnak közelében, a mult emléke iránti kegyeletnek valóban kedves módon törekedett adózni. De még nemesebb elismerésben részesült a hálás szándék fűző Bardócz Sándor szent Erzsébet-egyházi lelkész részéről, ki az egyszerű tervezett primitiát, az új misésnek nem csekély bámulatára nem várt fényességű ünnepélyvé emelte. A már különben is csinos templom kegyeletes kezek által valóban magasztos szépségűvé varázsolatott. Az ünnepély fényét minorita r. áldozárokból álló díszes assistentia és egyike által mondott mélyen megható sz. beszéd emelte, mivel mi is jelen voltak áldást kívánunk az Ur szőlőjében munkálkodni hivatott új áldozárnak.

Egy jelenvolt.

— Beküldetett: **Bük-Sebe római kath. árva-alapítvány.** Mint a jótékony harmat, csöndesen, minden feltűnő zaj nélkül árasztja már egy év óta áldását a fenczimzett r. kath. árva alapítvány.

Két év előtt a borsodi s általán a hazai lapok egyszerűen, de őszinte részvétellel hirdették, hogy Borsodmegye egykori kedves alispánjának s országgyűlési követének Bük Zsigmondnak nemeslelkű özvegye Sebe Terézia május 27-én az Urban elhunván, pünkösöd hétfőjén u. a. hó 29-én, kilencedik római utjából az ünnepre épen hazatért Tárkányi Béla, apát-kanonok által Hejő-Bában, a családi kápolnába ünnepélyesen eltemettetett.

Másnap ugyanő vitte Miskolcra, a kir. törvényszékhez kihirdetés végett a dícső elhunyt urnőnek 1881. nov. 10-én kelt s az egri főkaptalannál letett végrendeletét, mely által kétszázezer forintnál is magasabb értékű összes vagyonát róm. kath. vallású árva-gyermekek neveltetésére hagyományozta, hogy egyenkint 300 frtos segélyvel láttassanak el, egyenlő számban fiu- és leány árva-gyermekek, annyian, a mennyinek segélyezését alapítványának jövedelme minden kétségen felül és állandóan biztosítja. — Ezenkívül a földmives osztályra is kiterjesztvén figyelmét, borsodmegyei r. kath. hat új házaspárnak 100—100 frtos segélyt rendelt évenkint adatni alapítványából.

Egy nagy jelentőségű jótékony új forrást, egy culturalis új tényezőt nyert országunk, különösen pedig Borsodmegye a „Bük-Sebe r. kath. alapítványval.“

Végrendeletének végrehajtására s ennek befejeztével árva alapítványának az egri érsek felügyelete alatt leendő kezelésére és adományozására a nagylelkű alapítónak teljes bizalommal az egri főkaptalant kérte fel, mint oly testületet, mely azonfelül, hogy egyházi jellegénél és magasztos hivatásánál fogva lelkiismeretesen őrködik a rája bízott árva-vagyon fölött: úgy másrésről legnemesebb polgári és hazafiúi kötelességet teljesít, midőn a kath. árvák gondozását magára vállalván, ezekből Magyarország javára hasznos polgárokat, gondos anyákat s jó honleányokat igyekszik neveltetni alapítványa segélyvel.

Az egri főkaptalan teljes készséggel sietvén megfelelni a benne helyezett bizalomnak, a nagylelkű alapítónőnek végrendeletében kifejezett óhajtására a Bük-Sebe r. kath. árva-alapítvány első főkaptalani gondnokául ki-nevezé Tárkányi Béla, apát-kanonok urat, ki a bold. urnő bizalmával megüszített egyik ügyvédnek Petro Józsefurnak segélyével, azonnal hozzáfogott a végrendelet végrehajtásához, s a hagyományok kiosztása, a rokonok követeleseiinek egyezség által történt méltánvos kielégítése s kegyeleti kötelességek teljesítése által alig fél év alatt teljesen bevégzé a végrendelet végrehajtását: úgy, hogy ennek értelmében a főkaptalan intézkedvén az egy évi jövedelemnek tartalék-tőkévé leendő fordításáról, a mult év nyarán az alapítvány kezelése és életbeléptetése iránt is rendelkezett. E czélból szerencsés volt megnyerni a gondnok apát-kanonok ur előterjesztése folytán az árva alapítvány világi tanácsosául nsgos Melczér Gyula, sajtó-örsi földbirtokos és jelenleg borsodmegyei alispán urat, ki ez ügy iránt már előbb a legmelegebb érdeklődést mutatta és a gondnok urnak kezdetől biztos tanácsadója volt főleg gazdasági ügyekben, az árva-alapítvány nagy része földbirtokokban lévén. Hozzája, az árva-alapítvány ügyészeül a főkaptalan fennemlített Petro József ügyvédet nevezte ki, állandósítani akarván ama szorgalmas és lelkiismeretes buzgalmat, melyet a gondnok segítségére a végrendelet végrehajtásánál kezdetől kifejtett.

Ugyanekkor a főkaptalan elhatározta az alapítvány életbeléptetését, a mult 1883/4 tanév kezdetén bocsátván közre a hirdetést tíz árva-fiu s tíz árva leány fölvetelére, s e szám egy híján az arra képesített folyamodókból be is töltetett, — kikhez a Sebe-családdal kötött egyezség folytán négy családbeli gyermek vétetett föl, úgy hogy a segélyezették száma a mult tanév kezdetétől 23 volt. Ezen segélyezést az eddig ismert maid minden ily nemű alapítványok fölött azon specialis jótékonyosság jellemzi, mely szerint a gondnok ur úgy intézte az árvák ellátását a részökre járó 300 frtból, hogy minden árvának saját nevére kiállított takarékpénztári könyve is legyen, melybe állásához képest bizonyos összeg tételessék tartalékuul 50—100 frtgi, sőt főlebb is: úgy, hogy midőn 21 éves korrál a segélyezés véget ér, minden árvának legyen egy jelentékeny tartalék-tőkéje a gondnok által őrzött takarékpénztári könyvecskében. E szerencsés eszméje által nyerte meg Tárkányi Béla apát-kanonok ur a bold. alapítónő kiváló bizalmát s egyszersmint mindazok háláját, kik az alapítvány jótéteményében részesülni fognak.

Itt közöljük a mult tanévre fölveit segélyezették ne-

veit. Árva fiuk: Angyal Endre, Vissnyei Gyula, Takács József, Völk Ödön, Demeter György, Nagy Géza, Molnár Sándor, Kuldovits Rikárd, Istvánfy Miklós, Pécsi Gyula, — árva-leányok: Róth Mária, Rausch Hermin, Piacek Kornelia, Zelei Róza, Marczinovics Erzsébet, Kozma Pirokska, Török Mária, Gánóczy Erzsébet, Tallián Málvin; — Sebe-családbeliek: Sebe István, Sebe Béla, Baksi Barnabás, Regécsi Nagy Margit. Összesen 23.

Ezekhez járuland a jövő 1884/5. tanév kezdetével négy árva-fiu és öt árva-leány, kiknek fölvétele iránt a gondnoki fölhívást lapunk alább közli, úgy, hogy a jövő tanévben a Bük-Sebe r. kath. alapítványból segélyezettek száma 32 leendő, egyenkint 300 frtos összeggel. S e szám növekedését még remélhetjük is az egrí főképtalan gondosságától és Tárkányi Béla apát-kanonok ur szerencsés-jétől, kinek, (mint fölöle a feledhetetlen emlékü Szabó Imre püspök jellemzőleg mondta s egyik lapban írta is) a mihez fog, minden sikerül. Ez forgott tán a bold. emlékü Bük Zsigmondné előtt is, midőn végrendeletében a főképtalan által Tárkányi Béla, apát-kanonok urat kérte alapítványa első gondnokául kineveztetni, mint borsódmegyei kedves földjét és általa jól ismert erős jellemű egyéniséget, ki szándékait viszont legjobban ismeri s ez alapítványát is oly sikerrel fogja Isten segítségével végrehajtani, minővel a jó Isten az ő vállalatait megáldotta. Az eddigi sikeres tények mutatják, hogy a bold. emlékü alapítónő nem csalódott reményében; — s az egrí főképtalan az általtüntetette ki, mennyire méltányolja a nemeslelkű alapítónő bizalmát, hogy nagy eszméjének végrehajtását oly három egyénre, oly teljes biztosságu és jellemű közegekre bízta, minőket Tárkányi Béla, Melczér Gyula alispán és Petró József ügyvéd urak személyében Borsódmegye-szerte és azonkívül is a nagy közönség méltán tisztel. **L. László.**

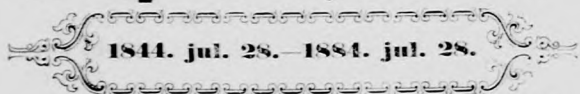
Irodalom.

— **Beküldetett** a nagyszabeni kir. kath. Teréz-árvaház értesítője az 1883/4. tanévről. Kiadta Roszkosni Elek t. kanonok-igazgató. Az értesítő igen apróra tárgyalja az árvaház ügyeit. Tiszti személyzet számított 5-öt, a tanítói személyzet 5 tagból áll, a segéd és szolga személyzet 9 egyénből áll. A gimnasiunmba járó növendékeknek száma volt 34, a hat osztályba járó tanulók száma 101. A leány növendékek száma 23. — Az értesítőből az intézetben uralkodó szép rendet igen könnyen kiolvashatni.

— **Megjelent** „A gyémánt király” történelmi regény francziából fordította Tölgyesi Mihály kiadja Fülöp György, Budapest. Statio utca 31. szám.

— **Megjelent** a „Mulattató zsebkönyvtár” 23. és 24. füzete. Tartalma: Az eskü, jó és ajánlható regény. — Kiadja Buzárovits G. Esztergomban egy-egy füzet ára 24 kr.

A napi események köréből.

1844. jul. 28. — 1884. jul. 28.

Folyó hó 28-án üli meg Püspök urunk ő Nagyméltósága, Erdély kegyes Főpásztora áldozárrá szenteltetésének 40-ik évfordulóját. Negyven évi önfelel-

dozó s az erdélyi egyházmegye érdekében lankadatlan buzgalommal, kényelmet nem ismerő önmegtadással és ritka képességgel kifejtett papi munkásságra nagy lelki örömmel s nemes önrzettel tekintet vissza ma a lángbuzgalmu Főpap; negyven évi áldásteljes papi munkásságnak megszentelt emléke babérkoszoruként füződik ma a becsülettel végzett nemes munkában megöszült halántékok köré. Dobbanjon össze ma a mi szívünk is egy nagy és szent gondolatban, olvadjon össze lelkünk egy magasztos érzelemben. Fiúi tiszteletünk legmélyebb hódolatával; lángoló szeretetünk egész melegevel kiáltunk ma mindnyájan: **Lőnhart Ferenc kegyelmes Püspökünk és Atyánk, a magyar kath. egyház díszére, egyházmegyénk büszkeségére sokáig boldogul éljen!**

— **Jótekonyság.** Püspök urunk ő nagyméltósága a jobbágytali templomhoz egy 250 frtos alapítványt; a boiczai rom. kath. leányiskola szükségének fedezésére 200 frtot; kisebb segélyezésekre pedig 130 frtot volt kegyes adományozni.

— **Primitia.** Folyó hó 20-án a püspöki székvárosban három primitia volt. Butyka Sándor a székesegyházban, Müller János az irgalmas nővérek és Gál Elek a szent-ferencziek zárdatemplomában mutatták be első zsenge áldozatukat az áhitatos hívőknek nagy részvéte mellett. A primitiások e szép nap emlékére csinos emlékképekkel lepték meg a hívőket, kiket előbb áldásukban részesítének. A szent ténykedések után a papneveldeben gazdag terítékű ebéd volt, melyet a legszellemesebb felkőszöntők fűszereztek. Az első poharat Balog Elek kanonok papneveldei igazgató emelte Püspök ur ő nmlgára, egy másikat pedig a manuductorokra. A primitiások csinos felkőszöntőjükben püspök ur ő excáját, Balog Elek kanonok-igazgatót és a papneveldei előjáróságnt éltették stb. stb.

— **Felhívás.** A boldog emlékü özv. Bük Zsigmondné született Sebe Terézia urnő által tett s az egrí főképtalan kezelése alatt levő ugynevezett „Bük-Sebe r. kath. árva-alapítványra” folytatólag négy árva fiu és öt árva leány vétetik föl, az 1884/5. tanévben f. szeptember első napján kezdődő s egyenkint 300 frtos évi segélyezéssel, — melynek elnyeréséért az illetők nyolcz éves kortól kezdve tizennégy évesig folyamodhatnak. E segélyben leendő részesüléshez a bold. emlékü alapítónő, végrendelete 10-ik pontjában, a következő feltételeket kapcsolta: „a) a folyamodó borsódmegyei, (s ha ilyenek nem lennének elegendő számmal, az egrí fő-egyházmegyének mostani területén) törvényes házasságból született és szüleitől már megfosztott vagyontalan árva legyen. Ha azonban az élő szülők elmeháborodottak vagy egészen keresetképtelenek, úgy veendő, mintha nem élnének. b) Ezen nevelési segély csak római katolikus vallásu fi- és leánygyermeknek adható. c) Különösen vétesenek figyelembe a veleges házasságból származott katolikus gyermekek. A folyamodók illető plébánosaik által aláírt folyamodásaikat — a kérelmező árvának 1) keresztlevelével, — 2) szüleinek elhunytát, vagy főnnebb a) szerinti elmebaját teljes keresetképtelenségét s vagyontalanságát igazoló okmányokkal, — 3) tanulási képességéről s erkölcsi viseletéről tanuskodó iskolai bizonyítvánnyal — fölszerelve, folyó 1884-ik évi augusztus hó 10-ik napjáig küldjék Egerbe a Bük-Sebe r. kath. árva-alapítvány főképtalani gondnokához, T á r k á n y i B é l a J ó z s e f apát-kanonokhoz.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA. Dr. SANDORFFY NANDOR. STRAUBERT ODON. Dr. VERES FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárrt.